

Ääni ja vimma – ensimmäiset eduskuntavaalit Marttilan Ollilassa

Ensimmäiset Suomessa toimitetut eduskuntavaalit vuonna 1907 merkitsivät suurta muutosta yhteiskunnallisen vallan jakautumisessa. Säätysten yksinoikeus äänioikeuteen ja vaalikelpoisuuteen sai väistyä yleisen ja yhtäläisen äänioikeuden ja vaalikelpoisuuden tieltä. Nykyisin itsestään selvä asia herätti aikanaan voimakkaita mielipiteitä niin rahvaan kuin säätyyn kuuluvien parissa; toiset olivat muutoksen puolesta, toiset sitä vastaan.

Eräs värikäs tapaus vuoden 1907 vaaleihin liittyen sattui Marttilan pitäjän Ollilan kylässä. Kylän nimismies Sjöman koki rahvaan mahdollisen osallistumisen poliittiseen toimintaan vähintäänkin uhkaavana. Hänen mielestään varsinkin kylän opettajien ja sitä myöten koulun tuli olla vapaa puoluepoliittisesta toiminnasta. Sjöman oli vuosikymmeniä hallinnut kylää mahtikäskyillään ja ”paikkakunnalla oli totuttu siihen, että syytteitä nostettiin jos jonkinlaisista asioista.”

Vaalien jälkeen vaalilautakunnan puheenjohtajana toiminut Sjöman syytti ”huligaanijoukkoa” vaaliurnan ryöstöyrityksestä. Suomalaisen puolueen kannattajien mielestä vaaliurnan säilyttäminen Marttilan Säästöpankin kassakaapissa oli vähintäänkin epäilyttävää, sillä pankki sijaitsi itse Sjömanin talossa. Vaalihuoneiston sulkeuduttua he ehdottivat vaalilautakunnalle urnan säilyttämistä vaalipaikalla puolueiden asettamien vartijoiden ympäröimänä, mutta ehdotus hylättiin ja vaalilautakunnan toimesta urnaa lähdettiin siirtämään Säästöpankin kassakaappiin.

Urnaa siirrettäessä vaalilautakunnan jäsenet ja paikalle tulleet nuorsuomalaisen puolueen kannattajat kävivät kiivaan sananvaihdon vaalihuoneiston portailta. Napakan huutelun jälkeen muutamat talolliset yrittivät ottaa urnan haltuunsa. Sjöman saapui parahiksi todistamaan tapahtumaa ja tulkitsi sen vaaliurnan ryöstöyritykseksi, josta oli syyte nostettava.

Oikeudessa Sjömanin nostaman syytteen käsittely kesti neljä vuotta ja päättyi lopulta Sjömanin tappioksi. Sjöman ei ollut voinut näyttää perusteita nostamansa syytteen tueksi. Tosin lopullista tuomiota ei annettu, sillä asianomaiset sopivat jutun ja Sjöman suoritti kantajien 700 markan oikeudenkäyntikulut.

Samassa rytkässä yksi urnan ryöstöstä epäilty syytti erästä vaaliavustajaa vaalisalaisuuden rikkomisesta. Ilmiannon mukaan vaaliavustaja oli kurkistellut äänestäjien vaalilippuihin heidän äänestäessään, käynyt pyytämättä avustamassa vaalilipun taittamisessa ja levittänyt näin saamiaan tietoja eteenpäin. Kurkistelu pystyttiin todistamaan, muut syytekohtat jäivät toteennäyttämättä.

Lähde: Anna Makkonen 2006. Ääni ja vimma – ensimmäiset eduskuntavaalit Marttilan Ollilassa. Arkistoviesti 1/2006. Arkistolaitos. Helsinki.